

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeadji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

13.12.2024

Vår referanse

2020/8621

Deres dato:

Deres referanse

AVINOR AS
Postboks 150
2061 GARDERMOEN

Telefonnummer til saksbehandler
Anne Birte Tennøy, 77642205

Tillatelse til graving i forurenset grunn ved Tromsø lufthavn – forarbeider ny sentral avisningsplattform fase 4-6

Vi viser til tiltaksplan for graving i forurenset grunn i forbindelse med forberedende arbeider til etablering av ny sentral avisningsplattform ved Tromsø lufthavn av 21. juni 2024¹.

Vedtak

Statsforvalteren i Troms og Finnmark gir Avinor AS, Tromsø lufthavn tillatelse til å gjennomføre gravearbeider og gjenbruk av gravemasser i forbindelse med forberedende arbeider til etablering av ny sentral avisningsplattform. Tillatelsen er gitt med krav og vilkår 1-8. Tillatelsen er gyldig fra dags dato til 1. januar 2028. Hjemmel for vedtaket er forurensningsloven § 11, jf. § 16.

Tillatelsesnummer 2024.1020.T. Tillatelsens vilkår følger som vedlegg.

Bakgrunn for saken

Avinor ved Tromsø lufthavn skal etablere ny sentral avisningsplattform. Etableringen krever flytting av bygninger og infrastruktur, samt opparbeidelse av nye arealer hvor bygninger skal flyttes til. Utbyggingen skjer i ulike faser i 2022-2027. Fase 1- 3 ferdigstilles høsten 2024. Nå planlegges gjennomføring av fase 4-6 i perioden vår 2025 til høst 2027. Ny avisningsplattform skal stå ferdig i 2027.

Fase 1-3: Tiltaksområdet var estimert til ca. 75 000 m². Tiltaket omfattet graving ned til 2 meters dybde, og det var forventet 42 000 m³ overskuddsmasser. Massene ble planlagt omdisponert og gjenbrukt i tiltaksområdet og på flyplassområdet. Tillatelse ble gitt 28. juni 2022 med varighet til 1. januar 2026. Sluttrapport og registrering i fagsystemet Grunnforurensing skal oppdateres og sendes Statsforvalteren innen 12 uker etter at tiltaket er ferdigstilt.

¹ Tiltaksplan, Ny avisningsplattform og flypoppstillingsplasser, Tromsø lufthavn, Langnes - Norconsult 21.6.24

Fase 4-6: Tiltaksområdet for gravearbeider er estimert til 67 900 m². Gravedybde er oppgitt til 1,75 meter under terreng, med unntak av grøftetrase ved flyoppstillingsplass. Her blir gravedybden 2,5 meter. I mindre områder hvor det skal legges infrastruktur i bakken blir gravedybden noe dypere. Det foreligger 55 prøvepunkter innenfor tiltaksområdet, noe som er et lavere antall prøvepunkter enn det veilederen for helsebaserte tilstandsklasser legger opp til. Det er utarbeidet en prøvetakingsplan med supplerende prøvetaking. Områdene som skal prøvetas, ligger innenfor flyoperativt område og gjennomføres i forbindelse med anleggsgjennomføring. Det er beregnet om lag 45 000 m³ overskuddsmasser under tiltaket. Anslagsvis 41 000 m³ av disse massene er planlagt omdisponert på flyplassområdet eller på områder utenfor flyplassområdet. De resterende 4000 m³ med masser er antatt forurensede og skal leveres til deponi eller omdisponeres etter bestemte vilkår.

Det er foreløpig påvist forurensing av sumPFAS over 10 µg/kg i 23 av prøvepunktene i tiltaksområdet. I 3 prøvepunkter er det påvist sumPFAS over 100 µg/kg og i 10 av prøvepunktene er det påvist sumPFAS mellom 20-100 µg/kg. Det er kun PFAS som er påvist over akseptkriteriene for området. Det er påvist kobber, benzo(a)pyren, PAH₁₆ og oljeforbindelser i konsentrasjoner som er innenfor områdets akseptkriterier.

Høring

Planmessig avklaring

Søknaden er oversendt Tromsø kommune for planmessig avklaring. Tromsø kommune har i brev av 14. november 2024 opplyst at etablering av avisningsplattform i prinsippet ikke er i tråd med gjeldene reguleringsplan, i og med at den berører areal regulert for bebyggelse. Tromsø kommune opplyser samtidig at ny avisningsplattform er et sentralt tiltak i planprogrammet som er fastsatt. Videre er Flyplassvegen lagt om for å gi plass for avisningsplattform og tilhørende flyoppstillingsplasser. Tromsø kommune har også godkjent søknader om dispensasjon i forbindelse med de pågående bygge- og anleggsarbeidene for avisningsplattformen, samt for riving/flytting av eksisterende bebyggelse innenfor det angitte området. Tromsø kommune opplyser at de ikke har merknader til etablering av avisingsanlegg slik det er redegjort for i entreprisen/tiltaksplanen¹.

Tromsø kommune viser til at det i entreprisen/tiltaksplanen er vist 5 lokaliteter for omdisponering av gravemasser, der formålet er terrengutforming. Tromsø kommune har merknader til omdisponeringsområde 4 og 5. Detaljer til dette fremgår av vedlagte brev fra Tromsø kommune av 14. november 2024.

Statsforvalterens vurdering

For PFOS er dagens normverdi i jord 100 µg/kg, jf. forurensingsforskriften kapittel 2, vedlegg 1. Etter at normverdien for PFOS på 100 µg/kg ble fastsatt i forskrift, har det kommet ny kunnskap om helse- og miljøeffekter av PFOS. Miljødirektoratet jobber nå med et forslag som tar utgangspunkt i 2 µg/kg PFOS som normverdi i jord. For andre PFAS-er finnes det foreløpig ikke normverdier for jord.

Statsforvalteren vurderer med bakgrunn i usikkerheten rundt grenseverdier og den miljømessige effekten av PFAS-forbindelser, å sette akseptverdien for hva som kan omdisponeres på tiltaksområdet til 20 µg/kg sum PFAS i henhold til fastsatte vilkår jf. 5.1. Masser med PFAS mellom 20-100 µg/kg kan anvendes dersom risikovurdering med hensyn til spredning og omdisponering av massene ikke viser økt risiko for spredning. Gjenbruk av masser forutsetter at ikke rene områder blir tilført forurensing. Masser med sumPFAS-konsentrasjoner over 100 µg/kg må leveres på godkjent

deponi. Annen påvist forurensing innenfor tilstandsklasseklasse III kan omdisponeres innenfor tiltaksområdet.

For å unngå økte utslipp under tiltaket, er det viktig å ha kontroll på PFAS-innhold i eventuelt lensevann og avrenning fra mellomlagring av masser. Det stilles krav til dette i tillatelsens vilkår 6.

Det skal håndteres 45 000 m³ overskuddsmasser, og det er antatt at 41 000 m³ av disse massene ikke er forurensede. Overskuddsmassene planlegges gjenbrukt i og utenfor flyplassområdet. Arealer for omdisponering av disse massene på tiltaksområdet er angitt i tiltaksplanen og skal benyttes til terrengutforming. Masser som ikke kan nyttiggjøres, skal leveres til godkjent mottaksanlegg.

Massehåndteringsplan

Statsforvalteren ber om at en oppdatert massehåndteringsplan sendes inn før oppstart av arbeidene, jf. tillatelsen vilkår 5.6. I tiltaksplanen for fase 1-3 av 20. mai 2022 ble det i kapittel 4.3 redegjort for disponeringsløsninger og risikovurderinger for masser som inneholder PFAS for hele prosjektet (fase 1-6). Noen av forutsetningen for denne planen er endret.

Vi ber om at planen oppdateres og sendes inn til en gjennomgang hos Statsforvalteren før oppstart av arbeidene i fase 4-6. Mengde masser som disponeres i de ulike områdene skal komme frem av planen. I tiltaksplanen av 20. mai 2022 ble det oppgitt at det grave- og anleggsteknisk ikke er mulig å skille rene masser fra masser som inneholder sumPFAS med 2-20 µg/kg og at alt av overskuddsmasser anses derfor å inneholde PFAS-forbindelser. I tiltaksplanen for fase 4-6 planlegges det å skille ut masser som anses ikke-forurensede og disponere disse fritt. Vi ber om at dette redegjøres for i massehåndteringsplanen.

Jord- og steinmasser som ikke er forurenset og som ikke utnyttes innenfor prosjektet, vil normalt være næringsavfall. Frem til forskriftsregulering av disponering av overskuddsmasser av jord og stein som ikke er forurenset og som ikke gjenvinnes er vedtatt, må man ikke søke Miljødirektoratet om unntak fra forurensningsloven §32 første ledd når;

- muligheter for gjenvinning er vurdert,
- disponeringen er avklart etter plan- og bygningsloven, og
- disponeringen skjer på land, og ikke i sjø eller vassdrag.

Vannforskriften

Tiltaksområdet ligger ved vannforekomsten Sandnessundet (vann-nett id 0402021000-2-C). Vannforekomsten er i dag vurdert til å ha dårlig kjemisk tilstand og god økologisk tilstand. Med bakgrunn i tiltakets omfang og forurensingsgrad, resipientens størrelse og forutsatt at tiltaket gjennomføres etter fastsatte vilkår, vurderer Statsforvalteren at tiltaket ikke medfører en vesentlig risiko for forringelse av miljøtilstanden i Sandnessundet.

Naturmangfoldvurderinger

Skader som følge av eventuell spredning av miljøgifter, vil kunne medføre fare for skade på naturmangfoldet. Ved avgjørelse av søknader skal tiltaket vurderes i henhold til naturmangfoldloven, jf. §§ 8-12. I nærområdet og spesielt fjæresonen rundt flyplassen er det registrert flere viktige naturtyper som bløtbunnsområder i strandsonen som også er viktige beiteområder for fugl (naturbase.no). Det er påvist PFAS i biota i nærområdet til flyplassen sannsynligvis som følge av utslipp av PFAS over tid. Brannøvingsplassene ved lufthavnen er antatt hovedkilde. Tromsø lufthavn er en av flyplassene i Norge hvor det vurderes opprydding av PFAS i de mest forurensede områdene ved tidligere brannøvingsplasser. Miljødirektoratet har varslet pålegg om opprydding som planlegges gjennomført de neste årene. Omsøkte gravetiltak berører ikke disse arealene på

flyplassen og vi vurderer at tiltaket ikke vil ha nevneverdig negativ innvirkning på naturen i nærområdet. De mest forurensede gravmassene vil bli levert til godkjent mottaker. Det kan forekomme noe økt utlekking av PFAS under gravetiltaket.

Varsel om gebyr

Statsforvalterens behandling av søknader om tillatelse er omfattet av en gebyrordning. Vi varsler at Avinor skal betale et gebyr på kr. 44 300,- for vår behandling av søknaden, jf. forurensningsforskriften § 39-4, sats 6. Vi ber om eventuelle kommentarer til varselet innen tre uker.

Klagerett

Avinor og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket. En klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endinger som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken komme fram. Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage skal sendes til Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Med hilsen

Per Kristian Krogstad (e.f.)
leder forurensningsseksjonen

Anne Birte Tennøy
seniorrådgiver miljø

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg: Vilkår til tillatelse

Vedlegg: Brev fra Tromsø kommune av 14. november 2024.

Kopi: Tromsø kommune

VEDLEGG

Vilkår for tillatelse til graving i forurenset grunn ved Tromsø lufthavn forarbeider ny sentral avisingsplattform fase 4-6

(29.11.2024)

1. Tillatelsens ramme

- 1.1 Tillatelsen omfatter graving i forurenset grunn og videre håndtering av jordmasser på tiltaksområdet og lufthavnsområdet. Tillatelsen vil være gjeldende fra dags dato og frem til 1. januar 2028.
- 1.2 Tillatelsen omfatter tiltak på Tromsø lufthavn slik det er angitt i tiltaksplan av 21. juni 2024, dersom ikke annet kommer frem av tillatelsen og dens vilkår, eller av andre vedtak eller det på annen måte er skriftlig avklart med Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

2. Generelle vilkår

- 2.1 Som tiltakshaver er Avinor AS ansvarlig for at vilkårene i tillatelsen blir overholdt, og plikter å orientere vedkommende som skal gjennomføre tiltakene om de vilkår som gjelder, samt de restriksjoner som er lagt på arbeidet.
- 2.2 Statsforvalteren skal varsles ved oppstart av gravearbeidene.
- 2.3 Avinor AS må på forhånd avklare med Statsforvalteren i Troms og Finnmark dersom de ønsker å gjøre endringer i planlagte tiltak, driftsforhold, utslipp m.m. som kan ha miljømessig betydning, og som ikke er i samsvar med opplysninger som er gitt i tiltaksplanen eller under saksbehandlingen.
- 2.4 Statsforvalteren i Troms og Finnmark kan oppheve eller endre vilkårene i tillatelsen, sette nye vilkår eller, om nødvendig, kalle tillatelsen tilbake, dersom vilkår gitt etter forurensningsloven § 18 er til stede (bl.a. dersom det viser seg at skaden eller ulempen ved forurensningen blir vesentlig større eller annerledes enn ventet da tillatelsen ble gitt). Statsforvalteren i Troms og Finnmark har på samme grunnlag rett til, på ethvert tidspunkt, å stoppe arbeidet.
- 2.5 Tiltaksområder hvor uvedkommende kan eksponeres for forurensning, skal holdes avsperrert og ikke være tilgjengelig for allmennheten.
- 2.6 Statsforvalteren i Troms og Finnmark skal til enhver tid ha tilgang til området for tilsyn.
- 2.7 Statsforvalterens tillatelse skal ikke være til hinder for at andre myndigheter kan stille krav med hjemmel i annen lovgivning. Det forutsettes at tiltakene ikke er til hinder for gjennomføring av et fremtidig pålegg om opprydding fra Miljødirektoratet.

3. Internkontroll

- 3.1 Avinor AS plikter å etablere internkontroll for virksomheten i henhold til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften). Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at virksomheten overholder krav i

denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Avinor AS plikter å holde internkontrollen oppdatert, og til enhver tid å ha oversikt over alle aktiviteter som kan medføre forurensning, og kunne redegjøre for risikoforhold.

4. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

- 4.1 Avinor AS skal, på bakgrunn av en miljørisikovurdering og de iverksatte tiltakene, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som tiltaket til enhver tid representerer. Beredskapsplan skal utarbeides før tiltakene starter.
- 4.2 Avinor AS skal, uten ugrunnet opphold, varsle Statsforvalteren i Troms og Finnmark om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning.
- 4.3 Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning som følge av tiltakene skal varsles iht. forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning. Avinor AS skal også så snart som mulig underrette Statsforvalteren i Troms og Finnmark i slike tilfeller.

5. Gjennomføring av gravearbeider og håndtering av jordmasser

- 5.1 Akseptkriterier for jord, som vil gjelde for gravearbeidet og videre håndtering av jordmasser innenfor flyplassområdet, er gitt i tabell 1. Akseptkriterier er øvre grense for hva som kan omdisponeres i forbindelse med gravetiltaket innenfor flyplassområdet.

Tabell 1: Akseptkriterier for jord

	Akseptkriterier
Sum PFAS	20 µg/kg*
	*100 µg/kg ved gjennomført risikovurdering og evt. tiltak mot infiltrasjon av massene
Annen forurensning	Opp til og med tilstandsklasse III (iht. TA-2553/2009)

Sum PFAS er angitt i vedlegg 1. Risikovurdering og vurdering av eventuelle tiltak skal utarbeides og inngå i internkontrollen.

- 5.2 Kvalifisert miljørådgiver skal være til stede på tiltaksområdet tilstrekkelig ofte, og ved alle relevante tidspunkter og anledninger. Dette skal beskrives i internkontrollen.
- 5.3 Masser som omdisponeres fritt må være dokumentert ikke-forurensede masser. For PFOS og Sum-PFAS gjelder følgende grenseverdi: 2 µg PFOS/kg og 10 µg PFAS/kg.
- 5.4 Oppgraving og mellomagring av masser skal gjennomføres som beskrevet i tiltaksplanen og må foregå slik at det fører til minst mulig spredning av forurensning. Ved mellomagring av PFAS/PFOS-holdig jord, eller jord med annen forurensning som kan lekke ut, skal dette omdisponeres snarest mulig.

Mellomlagring av masser kan kun skje innenfor tiltaksområdet (jf. figur 2 i tiltaksplanen), dersom det ikke er gitt spesifikk tillatelse til dette.

Forurensede masser skal ikke blandes med rene masser. Skrot og gjenstander i gravemassene skal sorteres ut og leveres til godkjent avfallsmottak. Stein med synlig forurensning skal rengjøres så godt det lar seg gjøre og kan deretter gjenvinnes på tiltaksområdet. Intern transport av masser må sikres med hensyn til mulig spredning av forurensning.

- 5.5 Ved omdisponering av jordmasser, skal gjenbruk av overskuddsmasser med lav forurensningsgrad prioriteres fremfor masser med høyere forurensningsgrad. En forutsetning for disponering av masser er at disse skal være nyttig bruk og erstatte masser som ellers ville blitt brukt. Omdisponering/gjenbruk er angitt i tiltaksplanen figur 2. Omdisponering/gjenbruk av masser skal journalføres med mengde og opprinnelse.
- 5.6 Før oppstart av tiltaket må det sendes inn en massehåndteringsplan med oversikt over kapasitet og forurensingssituasjon på om disponeringsområdene.
- 5.7 For dokumentasjon av forurensningsnivå i oppgravde masser skal det gjennomføres gode forundersøkelser som danner gode grunnlagsdata for massedisponering. Behov for blandprøver skal vurderes fortløpende av miljørådgiver. I tilfeller hvor et parti med masser inneholder flere forurensningskomponenter, og massene kommer fra samme areal og inneholder de samme forurensningskomponentene i omtrentlige samme konsentrasjoner, skal følgende være gjeldende for fastsettelse av samlet tilstandsklasse:
- Gjennomsnittet av analyseverdiene må ikke overskride akseptkriteriene/krav til masser i punkt 5.1
 - Ingen enkelt analyseverdi må overskride akseptkriteriene/krav til masser i punkt 5.1 med mer enn 50 prosent.

6. Tiltak for å redusere spredning til vann ved graving

- 6.1 For å hindre forurensning i omgivelsene, skal Avinor AS foreta alle nødvendige forholdsregler for å unngå spredning av relevante helse- og miljøfarlige stoffer til miljøet.
- 6.2 Eventuelt lensevann i gravegrop samt eventuell avrenning fra mellomager skal prøvetas før man beslutter hvordan det skal håndteres.
- 6.3 Plan for håndtering av forurenset vann skal inngå i virksomhetens internkontroll.

7 Kontroll- og overvåking

- 7.1 Avinor AS skal gjennomføre kontroll og overvåking av gravetiltaket. Kontroll- og måleprogrammet skal bygge på de krav som følger av denne tillatelsen og slik det er beskrevet i tiltaksplanen.

8 Sluttrapport og registrering i Grunnforurensning

- 8.1 Virksomheten skal utarbeide sluttrapport fra gravearbeidet. Rapporten skal beskrive arbeid og tiltak som er gjennomført, samt eventuelle avvik. Resultatene fra eventuelle supplerende prøver skal vedlegges. Disponeringen av forurenset masse skal beskrives og eventuell levering til godkjent mottak skal dokumenteres. Kart med oversikt over områder med gjenværende forurensede masser skal vedlegges rapporten. Rapporten må sendes inne senest 12 uker etter arbeidene er ferdige.

8.2 Lokalteten skal registreres og oppdateres i Miljødirektoratets fagsystem Grunnforurensing <http://grunnforurensing.miljodirektoratet.no/>. Relevante prøvepunkter og analyseresultater skal importeres i databasen ved bruk av systemets import-mal. Data som fremskaffes ved overvåkning i vann skal registreres i databasen Vannmiljø. Data leveres på Vannmiljø's importformat, som finnes på <http://vannmiljokoder.miljodir.no/>. Registrering skal være utført 12 uker etter at tiltaket er ferdigstilt.

VEDLEGG 1

Liste over PFAS forbindelser som inngår i sum PFAS i vilkår 5.1 (jord)

- 1) 4:2 Fluortelomersulfonat (FTS)
- 2) 6:2 Fluortelomer sulfonat (FTS) (H4PFOS)
- 3) 8:2 Fluortelomersulfonat (FTS)
- 4) 7H-Dodekafluorheptansyre (HPFHpA)
- 5) Perfluor -3,7-dimetyloktansyre (PF-3,7-DMOA)
- 6) Perfluordekansyre (PFDeA)
- 7) Perfluorbutansyre (PFBA)
- 8) Perfluorbutansulfonat (PFBS)
- 9) Perfluordodekansyre (PFDoA)
- 10) Perfluortridekansyre (PFTrA)
- 11) Perfluordekansulfonsyre (PFDS)
- 12) Perfluorheptansyre (PFHpA)
- 13) Perfluorheptansulfonat (PFHpS)
- 14) Perfluorheksansyre (PFHxA)
- 15) Perfluorheksadekansyre (PFHxDA)
- 16) Perfluorheksansulfonat (PFHxS)
- 17) Perfluornonansyre (PFNA)
- 18) Perfluoroktansyre (PFOA)
- 19) Perfluoroktylsulfonat (PFOS)
- 20) Perfluoroktansulfonamid (PFOSA)
- 21) Perfluorpentansyre (PFPeA)
- 22) Perfluortetradekansyre (PFTA)
- 23) Perfluorundekansyre (PFUnA)
- 24) N-etylperfluoroktansulfonamid (EtFOSA)
- 25) N-etylperfluoroktansulfonamid-HAc (EtFOSAA)
- 26) N-etylperfluoroktansulfonamidetanol (EtFOSE)
- 27) N-metylperfluoroktansulfonamid-HAc (MeFOSAA)
- 28) N-metylperfluoroktansulfonamidetanol (MeFOSE)
- 29) N-metylperfluoroktansulfonamid (MeFOSA)
- 30) Perfluoroktansulfonamid-HAc (FOSAA)

Liste over PFAS forbindelser som inngår i sum PFAS i vilkår 6.3 (vann)

- 1) Perfluorbutansulfonat (PFBS)
- 2) Perfluorheksansulfonat (PFHxS)
- 3) Perfluorheptansulfonat (PFHpS)
- 4) Perfluoroktylsulfonat (PFOS)
- 5) Perfluordekansulfonsyre (PFDS)
- 6) Perfluorbutansyre (PFBA)
- 7) Perfluorpentansyre (PFPeA)
- 8) Perfluorheksansyre (PFHxA)
- 9) Perfluorheptansyre (PFHpA)
- 10) Perfluoroktansyre (PFOA)
- 11) Perfluornonansyre (PFNA)
- 12) Perfluordekansyre (PFDeA)
- 13) PFUdA (Perfluorundekansyra) - PFCA
- 14) Perfluordodekansyre (PFDoA)
- 15) Perfluortridekansyre (PFTrA)
- 16) Perfluortetradekansyre (PFTA)
- 17) Perfluorheksadekansyre (PFHxDA)
- 18) Perfluoroktansulfonamid (PFOSA)
- 19) 4:2 Fluortelomersulfonat (FTS)
- 20) 6:2 Fluortelomer sulfonat (FTS) (H4PFOS)
- 21) 8:2 Fluortelomersulfonat (FTS)
- 22) 7H-Dodekafluorheptansyre (HPFHpA)
- 23) Perfluor -3,7-dimetyloktansyre (PF-3,7-DMOA)